

1. ČLOVĚK A PRÁVO

TÉMA: OBČANSKÉ PRÁVO

PŘEDMĚT: OBČANSKÁ NAUKA

ROČNÍK: 2. STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ, pro třídy se speciálními vzdělávacími potřebami

KLÍČOVÁ SLOVA: Občanské právo, způsobilost, úkon, vlastnictví, ochrana majetku, spoluvlastnictví, majetek, dědictví, odpovědnost za škodu

ŠKOLA: STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ HLUBOŠ

Tento výukový materiál byl vytvořen a financován v rámci programu OPVK projektu "Rovné příležitosti ve výuce pro všechny" registrační číslo projektu-CZ.1.07/1.2/05/03/00/10

X 13-17:53

POSTUP

1. strana - Základní znaky
2. strana - Metodika
3. strana - Občanské právo hmotné a procesní
4. strana - Právní způsobilost, právní úkon, zastoupení
5. strana - Vlastnictví
6. strana - Ochrana vlastnictví
7. strana - Spoluvlastnictví
8. strana - Majetek
- 9.10. strana - Dědictví
11. strana - Odpovědnost za škodu
12. strana - Použité materiály

X 13-17:47

OBČANSKÉ PRÁVO - upravuje Občanský zákoník

- soubor právních norem
- upravuje majtkoprávní vztahy fyzické osoby a právnické osoby, majetkové vztahy mezi těmito osobami a státem, vztahy týkající se výsledků duševní tvořivé činnosti
- základní principy občanského zákoníku: princip rovnosti
princip smluvní volnosti

Vše je dovoleno, co není zákonem zakázáno.

Občanské právo hmotné: základní odvětví soukromého práva. Upravuje statutární záležitosti a majetkové vztahy subjektů práva (fyzické, právnické osoby a stát). Jeho součástí je zejména vlastnické právo, závazkové právo, dědické právo a další. Základním pramenem je občanský zákoník.

Občanské právo procesní: právní normy, upravující proces řízení před aj. soudy (tzv. civilního procesu-na rozdíl od trestního procesu) ve věcech práva občanského, pracovního, rodinného, aj. Pramenem je občanský soudní řád.

5 29-17:45

- právní způsobilost
- právní úkon - právní jednání: projev vůle osoby směřující ke vzniku nebo zániku nebo změně práv a povinností
- právně může jednat ten, kdo má právní subjektivitu:
 - a) jednostranně (výpověď z nájmu)
 - b) dvoustranně (uzavření nájemní smlouvy)
 - c) vícestranně (založení obchodní společnosti)

Zastoupení:
právní institut. Řeší případy nesouladu mezi právní subjektivitou a způsobem právním úkonům.

a) **zastoupení ze zákona:** u nezletilých osob. Zákonými zástupci jsou rodiče nebo soudem ustanovený opatrovník. U osob, které soud zbavil způsobilosti k právním úkonům nebo ji omezil, opět soudem ustanovený opatrovník.

b) **zastoupení smluvní:** základ plná moc, vzniká uzavřením dohody zastoupení vzhledem k třetí osobě. V plné moci musí být uveden rozsah zmocněncova oprávnění. Písemně musí být plná moc udělena, je-li příslušný úkon potřeba učinit písemnou formou.

5 29-17:45

Vlastnictví:

Vlastnické právo
= věc držet, užívat jí, nakládat s ní podle své úvahy a ve svém zájmu, mocí, která není závislá na existenci kohokoli jiného (k téže věci v téže době)

- **objektivní:** souhrn právních norem regulujících vlastnické vztahy
- **subjektivní:** souhrn konkrétních vlastnických oprávnění

= **nabývání vlastnického práva**

- a) **smlouvou:** kupní, darovací, směnnou nebo jinou dohodou o zrušení podílového spoluvlastnictví
- b) **děděním:** ze zákona nebo ze závěti (okamžikem smrti zůstavitele)
- c) **rozhodnutím státního orgánu:** zejména při:
 - rozhodování soudů
 - rozhodování správních orgánů
- d) **na základě jiných skutečností stanovených zákonem:**
např. vydržením, nálezem

5 29-17:45

ochrana vlastnického práva

- **žaloba na vydání věci:** v případě neoprávněného zadržování věci - žalobce žádá, aby žalovanému bylo uloženo věc vydat vlastníkov
- **žaloba zápůrčí:** v ostatních případech - žalobce se domáhá, aby žalovanému byla uložena povinnost zdržet se jednání, kterým neoprávněně zasahuje do vlastnického práva, případně, aby mu bylo uloženo obnovení původního stavu

5 31-14:04

Spoluvlastnictví a společné jmění

=věc může být ve vlastnictví jednoho právního subjektu nebo může patřit subjektům společně, aniž by byla mezi ně rozdělena. Taktéž práva, jako individuální vlastník, přísluší u spoluvlastnictví více osobám.

-podílové spoluvlastnictví:

Základním znakem je podíl, který vyjadřuje míru, jakou se spoluvlastníci podílejí na právech a povinnostech vyplývajících ze spoluvlastnického ke společné věci.

-společné jmění manželů:

Předmětem SJM je všečen majetek, který jeden z manželů nebo oba za dobu trvání manželství. Vyjimkou je majetek získaný dědictvím, darem. Majetek užívají oba společně, obvyklou správu může vykonávat každý v zásadních věcech je třeba souhlasu obou.

SJM zaniká nejpozději zánikem manželství. Může zaniknout i během manželství. Po zániku SJM musí následovat jeho vypořádání, písemnou dohodou. Nedohodnou-li se manželé, provede vypořádání soud.

5 31-14:04

MAJETEK

1. hmotný - movitý - knihy, sklo, nábytek, zlato
- nemovitý - pevné základy (parcela, dům, zahrada, les)

2. nehmotný - patenty, diplomové práce, reklama, loga

způsob získávání majetku:

koupě, dědění, darování, směna, dohoda o zrušení podílového spoluvlastnictví, vyvlastnění, restituce, ze společného jmění

druhy majetku:

osobní	rodinný
obecní	družstevní
státní	církevní

5 31-14:04

DĚDICKÉ PRÁVO

- týká se přechodu vlastnictví zemřelého (právo jej označuje jako zůstavitele) na pozůstalé osoby (dědici)

- způsob dědění: a) dědění ze zákona - zůstavitel nenechal platnou závěť má přednost, i když existuje závěť, ale když jsou vnechání někteří dědicové. Pokud jsou tito potomci nezletilí, musí dostat alespoň tolik kolik činí jejich podíl ze zákona, pokud jsou již zletilí, pak alespoň polovinu svého podílu. Pokud by závěť toto pravidlo nerespektovala, je tato část neplatná- pokud ovšem nedošlo k vydědění.

b) dědění ze závěti**Dědění ze zákona****I. skupina**

- děti a manžel/ka, každý stejným dílem. Manželství musí existovat v době úmrtí manžela, rozvedený manžel nedědí děti v případě jejich smrti a pod. přechází na jejich potomky (zůstavitelovy vnuky, pokud nedědí ti, tak na pravnuky...). Děti zůstavitele mají stejné postavení, ať už se jedná o děti z různých manželství nebo děti nemanželské, stejně tak i děti osvojené.

5 31-14:15

II. skupina

Jestliže zůstavitel neměl děti, pak po něm dědí tyto osoby: manžel/ka, jeho rodiče osoba žijící s ním ve společné domácnosti nejméně rok před jeho smrtí. Dědici se rozdělí tak, že polovinu dostává manžel/ka, zbytek se rozdělí mezi ostatní dědice.

III. skupina

Ve třetí skupině dědí sourozenci zemřelého a ti, kteří s ním žili ve společné domácnosti déle než rok.

IV. skupina

V této skupině dědí prarodiče zůstavitele případně jejich děti.

Potomka je možné za určitých okolností vydědit: v případě, že neposkytl zůstaviteli potřebnou pomoc ve stáří nebo v nemoci, neprojevoval o zůstaviteli dostatečný zájem, dále pak v případě, že byl odsouzen pro úmyslný trestný čin k odnětí svobody nejméně na jeden rok, vede-li trvale neřízený život. Pokud se zůstavitel dopustil úmyslného trestného činu proti zůstaviteli či jeho rodině nebo zavrženíhodného jednání proti projevu jeho poslední vůle, nedědí.

Pokud nenabude dědictví nikdo ze závěti ani ze zákona (prostě po zůstaviteli vůle nikdo nezbyl a on sám nikomu jinému majetek neodkázal), připadá dědictví státu

5 31-14:15

ODPOVĚDNOST ZA ŠKODU A ZA BEZDŮVODNÉ OBOHACOVÁNÍ
řeší Občanský zákoník část 6.

hlava 1. Předcházení škodám - odvrátit, zakročit

hlava 2. Každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní odpovědnosti.

-problematika nezletilých

Každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí.

Pokud je škodě dojde, odpovídá každý za škodu, kterou jinému způsobil.

pojmy - poškozený, škůdce

5 31-14:15

POUŽITÉ ZDROJE:

1. Valenta, M.: Občanská nauka pro střední odborná učiliště, Praha2004, SNP
2. Dudák a kolektiv autorů: Občanská nauka pro střední odborná učiliště, Praha 2003, SNP

3. Hrachovcová,M., Bezchlebová,M.: Občanská výchova pro 8.ročník ZŠ a víceletá gymnázia, Olomouc, 1999,nakladatelství Olomouc
4. Galerie Smart program

<<http://www.pravnik.cz/obcan/>> - informační server o , jak už z názvu vyplývá, právu, sekce občanské právo

<<http://www.uouu.cz/>> - Úřad pro ochranu osobních údajů

<<http://www.kormidlo.cz/>> - katalog odkazů občanské společnosti

<<http://obcan.ecn.cz/>> - portál Občanská společnost- návod k použití

<<http://www.mvcr.cz/prevence/obcanum/rady/obecne/majetek2.htm>> - rady Ministerstva vnitra k ochraně majetku

<<http://www.spotrebitele.cz/>> - Svět spotřebitelů

občanský zákoník dostupný např. z:

<<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/obcankak/>>

X 13-18:24